

Κλαρινέτο

Το κλαρινέτο (ή ευθύαυλος) είναι πνευστό μουσικό όργανο. Στη σημερινή του μορφή εμφανίστηκε το 19ο αιώνα. Το κλαρινέτο κατέχει σήμερα βασική θέση στη συμφωνική ορχήστρα, και ανήκει στην κατηγορία των ξύλινων πνευστών. Πολύ σύνθητες είναι το κλαρινέτο και ως μέλος ορχηστρών της τζαζ. Στην Ελλάδα, όπου επεκράτησε η ονομασία κλαρίνο, αλλά και σε πολλές χώρες των Βαλκανίων, αποτελεί ένα από τα βασικά όργανα της παραδοσιακής μουσικής.

Ιστορία

Το κλαρινέτο προήλθε από μετεξέλιξη παλαιότερων παρόμοιων οργάνων. Η βιβλιογραφία αναφέρει ως πρόγονο του κλαρινέτου το γαλλικό πνευστό όργανο σαλυμώ (γαλλ. *chalyteau*, *ετυμολογούμενο από την ελληνική λέξη "κάλαμος"*), στο οποίο σταδιακά προστέθηκαν μια σειρά κλειδιά. Βασικό σταθμό αποτελεί η προσθήκη από τον Γερμανό Γιόχαν Κρίστοφ Ντέννερ του κλειδιού δίπλα στην πίσω σπή του οργάνου (στα Ελληνικά λέγεται και "ψυχή"). Ήδη από την αρχή του 19ου αιώνα, το κλαρινέτο, έχοντας μια μορφή πολύ κοντινή στη σημερινή, έχει βρει τη θέση του στη συμφωνική ορχήστρα. Το 1839, ο Γάλλος Υάκινθος Κλοζέ αναδιέταξε τα κλειδιά, φέρνοντας το κλαρινέτο στη μορφή που είναι σήμερα γενικά γνωστό.

Μορφή του οργάνου

Σχήμα Α: Μορφή του κλαρινέτου
(σε Σι, με διάταξη κλειδιών Oehler και προστατευτικό κάλυμμα στο επιστόμιο)

Σχήμα Β: Τεμάχια αποσυναρμολογημένου κλαρινέτου
(σε Σι *b*, με διάταξη κλειδιών Boehm)

Έχει επίμηκες σωληνωτό σχήμα, ενώ στο σώμα του διακρίνονται έξι βασικές οπές μπροστά και μία οπή στην πίσω πλευρά, μοιάζοντας οπτικά με φλογέρα και άλλα αντίστοιχα πνευστά μουσικά όργανα. Επιπλέον όμως, το κλαρινέτο έχει και μια σειρά από μεταλλικά κλειδιά που καλύπτουν ή αποκαλύπτουν άλλες οπές στο σώμα του. Ο ήχος του κλαρινέτου προέρχεται από την παλλόμενη γλωττίδα που βρίσκεται τοποθετημένη στο επιστόμιο στην κορυφή του οργάνου, και στο οποίο στερεώνεται μέσω του σφιγκτήρα.

Το κλαρινέτο διασπάται συνήθως σε πέντε τμήματα και αποθηκεύεται σε βαλιτσάκι σε κομμάτια. Τα τμήματα αυτά του κλαρινέτου ξεκινώντας από την κορυφή, είναι

- 1) το επιστόμιο,
- 2) τη γλωττίδα *
- 3) το βαρελάκι,
- 4) το άνω στέλεχος,
- 5) το κάτω στέλεχος και
- 6) η καμπάνα

όπως φαίνεται και στο σχήμα Β. Το κλαρινέτο κατασκευάζεται από ξύλο, κυρίως Αφρικάνικο έβενο ή τριανταφυλλιά Ονδούρας. Σήμερα υπάρχουν στην αγορά και κλαρινέτα από πλαστικό, τα οποία είναι κατάλληλα για εκμάθηση, σε πολύ πιο προσιτές τιμές.

Σε ότι αφορά τον τρόπο διάταξης των κλειδιών του οργάνου, διακρίνουμε δύο βασικά συστήματα, το σύστημα Oehler, δημοφιλές στην Αυστρία και τη Γερμανία, το οποίο προτιμάται και στην Ελληνική παραδοσιακή μουσική, και το σύστημα Boehm (του Υ. Κλοζέ) που επικρατεί γενικά στις συμφωνικές ορχήστρες. Υπάρχει πάντως ακόμη και το παλαιότερο σύστημα Albert σε ορισμένα σημεία του κόσμου, όπως στις νότιες περιοχές των ΗΠΑ.

---

* Η γλωττίδα, ή στην αργκό των μουσικών «καλάμι», κατασκευάζεται από καλάμι, κομμένο σε κατάλληλο πάχος.

Ήχος

Ο συνδυασμός των καλυπτόμενων και αποκαλυπτόμενων οπών του δίνουν τη δυνατότητα εξαγωγής μιας μεγάλης έκτασης ήχων, πάνω από τρεις οκτάβες, ανάλογα με τις ικανότητες του οργανοπαίκτη. Υπάρχει μια μεγάλη σειρά από κλαρινέτα, διαχωριζόμενα ανάλογα με την τονικότητά τους. Το πιο συνηθισμένο είναι το κλαρινέτο σε Σι b , το οποίο έχει και την τυπική μορφή και τις διαστάσεις του οργάνου όπως είναι ευρύτερα γνωστό. Αυτά με τον πιο οξύ ήχο παίζουν σε Λα b , Μι b και Ρε. Με μεσαίο τόνο υπάρχουν κλαρινέτα σε Ντο, Σι b , Σι φυσικό και Λα. Σε πιο χαμηλό τόνο υπάρχουν μπάσα και κόντρα μπάσα κλαρινέτα σε Μι b και Σι b , τα οποία διαφέρουν και στη μορφή τους από τη συνηθισμένη, διαθέτοντας μεγαλύτερο μήκος και καμπάνα. Υπάρχει επίσης και το μεταλλικό κλαρίνο σε Σολ, πολύ διαδεδομένο στην Τουρκία. Τα βασικότερα είδη κλαρινέτου που χρησιμοποιούνται σήμερα φαίνονται στην παρακάτω λίστα:

Όνομα-Περιγραφή-Έκταση

- **Κλαρινέτο σε Μι b**

Ηχεί 3η μικρή επάνω από το Ντο

- **Κλαρινέτο σε Ντο**

Το παραδοσιακό κλαρίνο της Ελλάδας, ηχεί όπου γράφεται

- **Κλαρινέτο σε Σι b**

Το πλέον συνηθισμένο κλαρινέτο. Ηχεί έναν τόνο κάτω από το Ντο

- **Κλαρινέτο σε Λα**

Ηχεί 3η μικρή κάτω από το Ντο

- **Άλτο κλαρινέτο σε Μι b**

Ηχεί 1 οκτάβα κάτω από το Κλαρινέτο σε Μι b

- **Μπάσο κλαρινέτο σε Σι b**

Ηχεί 1 οκτάβα κάτω από το Κλαρινέτο σε Σι b

- **Κόντρα μπάσο κλαρινέτο σε Σι b**

Ηχεί 2 οκτάβες κάτω από το Κλαρινέτο σε Σι b

Η χροιά του οργάνου εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό τόσο από τη δεξιοτεχνία του οργανοπαίκτη, όσο και από την ποιότητα και το υλικό κατασκευής του οργάνου. Το πάχος του επιγλωσσιδίου που χρησιμοποιείται επηρεάζει και αυτό τη χροιά, αλλά κυρίως την ευκολία παιξίματος. Συνήθως οι μαθητευόμενοι χρησιμοποιούν λεπτότερα επιγλωσσίδια, γιατί είναι ευκολότερα στο παίξιμο (αριθμός 1 σε μια κλίμακα 1 έως 5) ενώ οι

επαγγελματίες μουσικοί προτιμούν παχύτερα επιγλωσσίδια (μεγαλύτερα από 2,5) γιατί ο ήχος τους είναι πολύ καλύτερος, ιδιαίτερα στις ψηλές νότες.

Συμβουλές προς τους νέους κλαρινετίστες

Για να μάθεις ένα όργανο πάνω απ' όλα πρέπει να υπάρχει θέληση. Για να πετύχεις ένα καλό επίπεδο πρέπει να έχεις ένα πρόγραμμα μελέτης και πειθαρχία στο παίξιμο. Αυτές είναι οι λέξεις κλειδιά, οπότε εάν θέλεις να πετύχεις ακολούθησε τις συμβουλές.

Πηγή: Wikipedia

Τροποποιήσεις, σύνταξη & συμβουλές : Παναγιώτης Ντιντής

Δημοτική Φιλαρμονική Τρικάλων

2014